

Laps ja taskuraha

Alanud on uus kooliaasta. Arutleme koolipsühholoogi ja Gordoni Perekooli koolitaja KADRI JÄRV-MÄNDOJAGA, kui palju oleks mõistlik lapsele taskuraha anda ning kuidas kujundada noores inimeses tasakaalukat suhtumist rahaasjadesse.

Milline võiks olla optimaalne päeva- või nädalaraha kooliealisele lapsele?

Taskuraha suuruse üle peab otsustama iga pere ise. Palju sõltub sellest, milleks raha kulub, mis võimalused perel on ja millised on peresisesed väärtushinnangud. Küll aga on mõistlik õpetada last rahaga arveldama.

Kui lapsel on võimalik iga kell saada nii palju raha, kui ta soovib, siis ta harjub suure tõenäosusega ka kõike muud kergelt saama. Antav summa võiks olla teatud aja jooksul muutumatu ning lapsega tuleb arutada, kuhu raha kulub ja kuidas seda hoida. Parim viis on anda ise eeskuju, tehes pere eelarvet ja kulutades otstarbekalt.

Kas on hea siduda lapse taskuraha tema õppe edukuse või muidu tublidusega?

Kui vanem soovib, et õppimine ja kodused tööd oleksid pigem sisemiselt motiveeritud tegevused, siis ei ole arukas iga hinde või koduse töö eest raha anda. Seda enam, et nii toimides on vanemad ilmselt lapse koolilõpuks pankrotistunud, sest mida vanemaks saab laps, seda suurem peab summa olema, muidu ei ole motiveeriv.

Küll aga võib eduka aasta lõpus teha kingituse. Parim kink on muidugi sõnaline tunnustus ja sõna "tubli" asemel võiks kasutada positiivset mina-sõnumit, mis on selgem ja konkreetsem. Näiteks: "Ma olen sinu tunnustust nähes väga rõõmus, ma olen sinu üle uhke!"

Kas vanemad, kelle sissetulekud on suuremad, peaksid praeguse majanduskriisi taustal mõtlema ka sellele, et kui nende lapsel on enamiku klassikaaslastega võrreldes tuntuvalt suurem taskuraha, mõjub see teataval kombel nn klassivahet tekitavalt?

Väga palju sõltub sellest, kuidas laps teiste juuresolekul rahaga ümber käib. Uhkustamine ja hooplemi-

Kadri Järv-Mändoja.

ne võib muuta ta klassis hoopiski tõjutuks.

Teisest küljest, kui lapsel on palju raha, võib ta sattuda kiusatusse ning hakata endale sõpru "ostma", mis samuti ei tee kedagi õnnelikumaks. Kui lapsevanemale tundub, et ta annab oma võsukestele teistest vanematest rohkem raha, siis võiks jällegi arutada, kuidas kaaslaste juuresolekul rahaga ümber käia.

Kas laps vajab koolipäeva vältel raha kooli puhvetisse minekuks? Kas on vaja seda anda karastusjookide, jää-tise vms tarvis?

Koolitoit on arvestatud ikka selliselt, et laps saab kõhu täis. Iseasi on see, kui toit ei maitse. Jällegi tuleb last kuulata, et aru saada, mida ta vajab. Muidugi tahetakse maiustusigi ning kui suure summa laps sellele võib kulutada, sõltub taas pere eelarvest ja -väärtustest.

Loodetavasti on nüüd ka koolipuhvetid oma lettidel pakutava üle vaadanud ning väga ebatervislikud maiustused-joogid kõrvaldanud. Kui ei, tasub vanematel seda kindlasti nõuda. Nii kuulub lapse taskuraha ikka tervislikumalt.

Kas pooldate laste suvel töötamist?

Kui laps tahab taskuraha teenimiseks tööd teha, siis on see tore. Töö kaudu õpib noor inimene raha väärtust hindama. Kindlasti peab vanem vaatama, et töö oleks lapse eale vastav ning et ta saaks suvel ka puhata. See tõttu ei tohiks ta töötada terve suve.

Millisest vanusest suvistele tööotsadele mõtlema hakata, sõltub lapsest.

Enamasti tekib huvi 14–15-aastaselt, aga vahel ka varem.

Mil moel oleks võimalik vältida "hängimist" Viru Keskuses ja mujal kaubanduskeskustes? Kuidas oleks võimalik muuta tarbimiskeskseid hoiakuid noorel inimesel, kui eakaaslaste surve selles osas on tugev ning teismeliste staatust määravad kaubamärgid?

"Hängivad" need lapsed, kel pole kusagil mujal koguneda. Kui puuduvad noortekeskused, mänguväljakud ja muud huviringide võimalused, siis kogunetakse poodidesse. Kusagil tuleb ju teisi vaatamas käia!

"Hängitakse" ka siis, kui ei osata muud teha. Pole harjumust sportida, lugeda või huviringides osaleda. Seda harjumust kujundavad aga vanemad juba väikelapsest peale, andes ise eeskuju. Huvitult, vaid tööd rüggaval vanemal on suurema tõenäosusega ka huvideta lapsed.

Samuti on vanematel tähtis roll lapse tarbimishoiakute kujunemisel. Muidugi on suur mõju eakaaslastelgi ja meedias vohaval reklaamil – teismees on raske ahvatlustele vastu panna. Jällegi tuleb kasuks oskus last kuulata, et mõista tema väärtushinnanguid.

Kuulamine ei tähenda seda, et laps ütleb ühe lause, kuid edasi räägib lapsevanem. Kui emad-isad tahavad mõista, mis nende järeltulijate peas toimub, siis tuleb ennast tagasi hoida ja mitte hakata ise seletama, kuidas elus asjad käima peavad.

Alles pärast seda, kui laps on saanud oma mõtteid ja tundeid väljendada ning vanem on teinud mitu tagasipeegeldust, tekib vanemal ettekujutus, mis lapse mõtetes toimub. Nüüd võib hakata arutama, kas ikka tõesti teevad ainult see käekell või selle firma teksad lapse väärtuslikuks või on peale asjade veel ka midagi muud.

Milline on teie isiklik suhtumine lapse taskurahasse?

Taskuraha õpetab lapsele rahaga ümberkäimist. Kui lapsevanem on sellel õpetlikul teel hea suunaja ja eeskuju andja, õpib laps raha hoidma ega kuluta seda asjadele, mida ta tegelikult ei vaja. Niisuguse lähenemise tulemusel on tal ka täiskasvanuna lihtsam rahaasjadega toime tulla.